

## 31. jul. 1925

### FAKTA

Dato:

31. jul. 1925

Sidetal:

Dagbog, 1925, 4, side 47 recto - 54 verso

Dagbogens placering:

Det Kongelige Bibliotek

Ophavsperson/nøgleperson:

Johannes Larsen

Omtalte personer:

Kata -

Martin i Grønland -

Peter Oluf Enoksen

Alexander Godtbergsen

Poul Holbeck

Enoks Lyberth

John Møller

Finn Salomonsen

Henning Scheel

### TRANSSKRIFTION

31 Juli

Regn. Det har regnet hele Natten

Doktoren og Magisteren kommer over og drikker Kaffe og da vi er færdige kommer Enos, Martin Kristian <sup>1</sup> og Kata over og for [får] Kaffe.

da vi er færdige med Kaffen kommer Landsfogeden med Nauja

•94 – blank• •95• Landsfogeden er ikke selv med men er gaaet over i Islands Falk og vil være i Holstensborg i Dag. Kemnits <sup>2</sup> var om Bord og havde Pakke Post til Finn, bl.a. indeholdende en Anmeldelse af "Danmarks Fugle" <sup>3</sup>.

Han fortalte at Mester Olsen <sup>4</sup> var gaaet over Bord fra Hans Egede ved Kap Farvel, meddelt traadløst til Islands Falk.

Han var et af de mest indtagende Mennesker jeg har mødt og elsket af alle der kendte ham

•96• Vi har en halvstor Kjoveunge med fra Simuitak den har staaet i en Kasse paa Dækket og er blevet vaad. Hun kommer med i Kahytten og bliver fodret med Laks og derpaa puttet i Kassen og sat ned til Motoren for at blive tør.

Doktorens Kristian bliver her om Bord som kendt Mand. [Tegning]

•97• Vi letter Kl 9 ½ og alle 3 Baade følges N. over.

Stille og Regn.

L. glaucus Svartbag, henad Kl. 11 kommer der lidt Bris fra N.

Der ligger nyfalden Sne paa Fjældtoppen fra i Nat.

Kl. 11 ½ begynder Solen at komme frem.

Inde ved et Rev med en grøn Slette flyver en L glaucus Vi sejler stadig i Kølvandslinen men de andre 2 Baade er nu langt forude.

•98• [Tegning] Kangek.

•99• Vi har højt Land indenfor, Bjærgkæder med Nysne paa Toppene afbrudt af dybe Dale der skærer sig ud vinkelret paa Kysten, udenfor os og forude Mængder af smaa flade Skær. Det er graat og koldt, men Tørvejr Vi er udfør Kangek og Skærene hedder Savsat (Grinderne).

Fjældene er 3000 F høje

Paa et af Skærene indenfor os er der Folk vi kan se Røgen fra deres Baal og i Kikkerten kan vi se Folkene

•100• [Tegning] Jeg tog Fejl med Laksene, de var ikke fra Godtbergsen, Møller havde købt dem for en Krone

Lægger vi til

•101• Paa Fjældene N for Kangek er der falden mere Sne der er helt hvidt oven paa og paa det højeste af dem skinner Solen

3 Havlitter fl forbi

Middag.

Kogt Laks Myrter

Cammembert

Kaffe.

Vi sejler gennem en Flok svømmende Tatteratter en Sæl Ude i Nv et Isbjærg.

Kl 2,20

Ankrer vi [De to ord er overstreget] ved Anders Olsens Ø <sup>5</sup>

•102• [Tegning]

× Peter Enoksen <sup>6</sup> han ligner Kejseren af Kinesiens Land

•103• [Læses i forlængelse af næstforrige side] hvor Doktorens Baad ogsaa ligger.

Paa Klippen staaer et lille halvt Hundrede Grønlændere paa et Skær overfor er Hundene indburede, det er de første Slædehunde vi ser.

begge Baade sejler straks igen.

Det smaaregner.

Vi har faaet en Kajakmand)× [henviser til tekst på forrige side] ombord i Stedet for Kristian som gik over til Doktoren igen. Jeg spørger Peter om det er Kristians Kajak og faar det Svar:

•104• "Nej, det er den nyeste Mands Kajak", "Hvor er han?" "Han styrer nu?["]

Jeg var lige kravlet til Køjs da vi lagde til og gaar nu ned igen for at faa en Lur og lidt Varme.

Jeg sover til Kl. henad 5.

Angut ruller lidt og jeg kan høre Regnen tromme paa Ruffet. Møller kommer ned og erklærer at det er surt og koldt, det regner og blæser og

•105• det er væmmeligt og at nu vil han have Krassiliakskindbuxerne <sup>7</sup> paa enten det er Paaske eller. Saa trak han dem op af Køjebænken her skal De se, De har dem ikke finere, Kjolebuxerne derhjemme er ikke finere saa trækker han dem paa og Oljekappe Træskostøvler og Sydvest og kravler op ad Hullet igen Jeg ligger og hører paa Motoren den gaar vældigt fint det lyder som naar man rører Æggeblom

•106• me og den er ved at være færdig

Kl hen ad 7 gaar jeg op

et Par Alke fl. forbi der sejler et Isbjærg inde under Land, det smaaregner [Tegning]

længere inde et til som næsten forsvinder i Regntykningen. Ude i Horizonten mod V ses Islands Falk for N gaaende

•107• [Tegning] Kl 12 ½ 31 Juli


Fjældene N for Kangek

•108• Scheel ligger med et Nyreanfald.

Kl 8,40 et Par Odinhøns fl forbi. Møller har set nogle Stykker i Løbet af Eftmdg.

[Tegning]

Kællingehætten <sup>8</sup> [med pil op mod tegningen]

En Flok Ederfugle mest  ca 40

•109• [Tegning] •110• [Tegning] Kl. 6. 28 Juli S.S.

•111• [Tegning. Lodret, højre side:] Nakeralik <sup>9</sup>. N.S. Kl 5 ¾

- 112• [Tegning] 3 ½. SS.
- 113• [Tegning] 3 ¼ N Siden 28.
- 114• [Tegning. Lodret, venstre side:] 7 ½ Nordsiden. 28 Juli.
- 115 – blank• •116• [Tegning] S Strømfj. S Siden Kl 12,45 28
- 117• [Tegning] Bræ 28 Juli S Siden
- 118• [Tegning] Jakob styrer.
- 119• [Tegning] Peter sover
- 120• [Tegning. Lodret, højre side:] Bræen ved Karnak fra V
- 121• [Tegning] Kakatsiak
- 122• [Tegning] •123• [Tegning] S Strømfjord Kl 5 ¾. 28 Juni
- 124• [Tegning. Tre steder på tegningen er skrevet:] Klippe
- 125• [Tegning. Højre side, lodret:] S. Strømfj. Kl. 1 Klippeparti med en Busk og en lille Lund Ø for Ruinen
- 126 – blank• •127• [Tegning. Lodret, højre side:] Kl 12,30 Skygger paa Sandet S Strømfj. NV Kyst
- 128• [Tegning] •129• [Tegning] •130• [Tegning. Lodret, højre side:] Søen paa Sletten)× set oppe fra den Ø Højde 25 Juli 6,30
- 131•)× ved Gertrud Rask Havn  
[Tegning]
- 132• [Tegning. Lodret, højre side:] Kl. 7,50
- 133• [Tegning. Lodret, højre side:] Næsset Ø for Angnyortafik.
- 134• [Tegning] Evighedsfjorden. ....fik Kl 10. 24/7
- 135• [Tegning. Lodret, højre side:] Basalt Figurer i Fjældvæggen 24 Juli Kl. 8,30 N Siden af Fjorden
- 136• [Tegning] Basaltbaand i Fjældet paa N Siden
- 137• [Tegning. Lodret, højre side:] Angut og Konebaaden ved Karsok <sup>10</sup> S Strømfjord 24 Juli Kl. 6
- 138• [Tegning. Lodret, højre side:] Kl. 12,30 Bræ der skyder sig ud i Fjorden paa S Siden Serminguak
- 139• [Tegning. Lodret, højre side:] Samme Bræ som paa det næste Blad
- 140• [Tegning] •141• [Tegning. Lodret, venstre side:] Bræ med Side og Endemoræner under omstaaende Fjælde
- 142• [Tegning] Toppe paa S Siden af S Strømfjord Kl 11,30  
Føreren Peter Rosing (tv.) og tolken Enoks. Finn Salomonsens foto.  
Johannes Larsen: Havlitter. Planche til Danmarks Fugle. Udateret. Blyant og akvarel. 50,8 × 39,4 cm. Zoologisk Museum.  
Johannes Larsen: Varde. Illustration til Danmarks Fugle. 1926. Tusch. Mål og ejer ukendt  
"Snespurv synger paa en stensat Grav," skrev Knud Honoré Oldendow til tegningen. Han var inspektør for Sydgrønland fra 1924. Fra 1925 blev embedet omdannet, og han blev landsfoged med sæde i Nuuk.  
Ekspeditionens deltagere var i selskab med ham flere gange. I 1936 udgav Oldendow bogen Grønland. Folk og Land i vore Dage på Forlaget Fremad, og han benyttede heri flere af Larsens tegninger som illustrationer, blandt

andet også denne. En blyantsskitse af varden med tilhørende tekst ses side 164.

SCHEEL:

Ret længe behøver vi ikke at opholde os paa Landjorden, før vi opdager, at Myggene og Fluerne vil blive den værste Plage. Saadanne Masser har vi slet ikke tænkt kunde præsteres, vi vidste nok, at her skulde være mange Myg, og Godtbergesen havde forberedt os paa, at de bed "som Lænkehunde". Myg havde vi jo ogsaa truffet rigeligt af i Godthaabsfjorden; men dette her er ubeskriveligt, man kan ganske simpelt slet ikke nære sig for dem, men maa enten lægge sig til at dø, saa ung man er, eller lade dem bide, og haabe paa at ens Ansigt med Tiden vil antage sit naturlige Udseende igen; vi vælger alle det sidste, for vi skal jo have Blisgæs, og vi vil efter Rensdyr.

SCHEEL:

Johannes Larsen, Hagerup og jeg arbejder os op over nogle Højdedrag; men Hagerup gør hurtigt omkring og søger ud til "Angut" igen for at faa Fred for Myggene, vi andre fortsætter stadig videre for at faa et Overblik over Landet, men hver Gang vi naar en Top, skjuler en ny Højderyg Udsigten. Johannes Larsen er fænomenal til at gaa, paa trods af sine syvoghalvtreds Aar; men alligevel klager han over, at han taber Vejret; man mærker dog ikke noget til, at han, som han paastaar, "gaar Opløsningen imøde"; det er de færreste, der vil kunne holde Trit med det Par Ben.

SCHEEL:

Dybt nede ligger Fjorden og til højre for os en stor Slette med mange Søer; fem smaa Prikker bevæger sig som Myrer hen over Sletten, det er Schiøler, Dr. Holbæk, Salomonsen, Peter Rossing og Enoks, de har roet et Stykke langs Land og er nu naaet ind til nogle af Søerne, hvor de aabenbart gør Jagt paa et eller andet, af og til hører vi deres Skud ganske svagt paa Grund af den lange Afstand.

SCHEEL:

Hen ad Aften samles vi alle til stor Raadslagning i "Angut"s Kahyt. Det er vor Fører, Peter Rossings Mening, vi vil høre, og Enoks fungerer som Tolk; men det er næsten ikke muligt at faa forklaret Rossing, at han har hele Kommandoen, og at Schiøler overlader til ham at afgøre, hvad vi skal foretage os for at faa Blisgæs og Rensdyr. Da det endelig staaer ham klart, at det er Schiølers Ønske, at han skal bestemme over os, er Planen hurtigt lagt. Han selv vil føre Schiøler og Salomonsen til nogle Søer paa den anden Side Fjorden, hvor han ved, der er Gæs; en Tur som vil kunne gøres paa et Par Dage; Enoks skal være med som Tolk, og Bolette og Katja skal bære Teltet og det meste af den øvrige Bagage. · Sønnen Jacob skal føre Johannes Larsen, Dr. Holbæk og mig ind i Landet til den modsatte Side, hvor der skal være Rensdyr; dog mener han, at det er for tidligt paa Aaret til at træffe dem saa nær Fjorden, sandsynligvis holder de til helt inde ved

Indlandsisens Rand, og i saa Fald vil vi ikke kunne naa det paa de tre Dage, som er den længste Tid, vi maa ofre paa Foretagendet; men vi beslutter dog at prøve Lykken. · Peter Nielsen skal med som Tolke, og i den lyse Sommernat sidder han og Jacob inde paa Kysten ved et lille Baal og støber Blykugler til deres gammeldags Rifler; de har aabenbart mere Tiltro til et heldigt Resultat end den gamle erfarne Rossing, at dømme efter det Antal Kugler de støber; bare der bliver Brug for dem.

SCHEEL:

Efter nogle Timers Søvn slaar jeg Øjnene op og møder Schiølers Blik, han er ogsaa lige vaagnet og straks klar til at udveksle Beretninger om vore gensidige Oplevelser; hvorefter vi kigger forud for at se til Johannes Larsen. "Er du træt, "Las", " spørger Schiøler ned gennem Lugen. "Ja," svarer Johannes Larsen, "i Armene af at slaa efter de forbandede Myg"; det er den eneste Træthed, han føler efter den 38 Timers Marchtur uden Søvn og kun afbrudt af ialt c. seks Timers Hvile.

Dagbogsnotaterne for 26.-28. juli findes forrest i hæfte nr. 5. Bagerst i dette hæfte og skrevet på hovedet i forhold til det førnævnte optræder notaterne fra 11. september og frem.

Johannes Larsen: Simiutak, 29. juli 1925. Tusch. Mål og ejer ukendt.

SCHEEL:

Hele denne og næste Dag sidder Schiøler, Salomonsen og jeg i Kahytten og præparerer, skeletterer og gør Optegnelser om Fuglene. Medens vi ligger over et Sted og venter paa Strømkæntring, er Johannes Larsen i Land med Rossingerne for at se paa en ikke tidligere kendt Nordboruin, som Rossing har fundet paa en Tur her inde.

SCHEEL:

Næste Morgen er Vinden løjet af, saa vi i Løbet af halvanden Times Sejlads naar frem til Godtbergsens veldækkede Frokostbord. Da vi ser det, takker vi Guderne, at vi ingen Rensdyr fik til dette Afskedsmaaltid, saa havde vi sikkert ikke staaet det igennem. Her er alt, hvad der kan fremskaffes paa Grønland, jeg skal blot nævne et Par af de største Delikatesser: Røget Helleflynderfinne og friskfanget kogt Laks. · To Timer efter Frokosten faar vi Kaffe med hjemmebakte Kager; det fik vi nu ogsaa efter Maaltidet, men der skal gøres rent Bord. Hen paa Eftermiddagen gaar vi i Gang igen for at udrydde, hvad der ikke blev spist om Formiddagen; hvorpaa vi efter et Afskedsbesøg i Rossingernes Sælskindstelt gaar om Bord, saa mætte som Mennesker kan blive uden at sætte Livet til.

SCHEEL:

Om det er denne Tilstand, der er Skyld i, at vi finder det eneste Undervandsskær i "Havnen", ved jeg ikke; men "Angut" kommer i et hvert Tilfælde op at ride, da vi kippende med Flaget vil svinge flot uden om alle Grønlænderbaadene. Ved Hjælp af Doktorens Baad og Grønlænderne bliver vi hurtigt halet af igen, saa vi kan slippe afsted. Godtbergsen kipper

med "Kolonihavelysthuset"s Flag, og Grønlænderne istemmer et Afskedshyl. Nogle Timer senere ligger vi til Ankers alene ude mellem Øerne og Skærene, hvor vi tilbringer en urolig Nat paa Grund af de overfyldte Maver.

SCHEEL:

Om Morgenene lige inden vi skal til at starte, hører vi en Motorbaad nærme sig, og lidt efter svinger Landsfogedens "Nauja" frem bag Skæret og op paa Siden af "Angut". Besætningen har faaet at vide, at vi maatte være at finde her omkring, de har Post fra Danmark til Hagerup og Salomonsen, vi andre bliver snydt og sidder med misundelige Blikke og betragter de to, som nu svælger i Nyheder og Tusinder af Hilsner og Kys. Foruden Posten faar vi Besked om, at vi bliver ventet i "Holstensborg" af Inspektionsskibet "Islands Falk", hvor Landsfogeden er om Bord.

SCHEEL:

I et væmmeligt surt og koldt Vejr maser vi paa mod "Holstensborg", som først naaes om Aftenen ved Ellevetiden i øsende Regn. Vi har slet ikke givet os Tid til Jagt hele Dagen men bare kørt paa for at naa Havn, og ret mange Fugle fik vi ikke at se.

---

<sup>1</sup> Kristian var søn af Poul Holbeck og hans hustru Estrid (se side 140, note 16).

<sup>2</sup> Præsten Jens Anton Elias Barsilaj Ignatius Chemnitz (1853-1929) fik i Grønland tre sønner: Karl Johan (1884-1965), som også blev præst, Jørgen Niels Peter (1890-1956), udstedsbestyrer, og Jens Lars Andreas (1891-1966) ligeledes præst. Det er umuligt at afgøre, hvilken af de tre Chemnitz-brødre, der kom om bord på skibet for at aflevere post.

<sup>3</sup> Første bind af Eiler Lehn Schiølers bogværk Danmarks Fugle udkom i første halvdel af 1925.

<sup>4</sup> Mester Olsen var formodentlig maskinmester på Hans Egede og den "Mester", som ekspeditionsdeltagerne og deres rejsefæller sad til bords med på udrejsen til Grønland (se side 88).

<sup>5</sup> Formentlig en ø nær Anders Olsen Sund mellem Søndre Strømfjord/Kangerlussuaq og Holsteinsborg/Sisimiut.

<sup>6</sup> Kajakmand og kommuneråd Peter Enochen (f. 1868) var gift med Agathe (f. 1898). Parret var forældre til Jakubine (ukendt fødeår), Pauline (f. 1898), Inger (ukendt fødeår), Thomas (ukendt fødeår) og Pauline (f. 1909). Familien boede i Holsteinsborg/Sisimiut.

<sup>7</sup> Krassiliak er formentlig lydskrift for qasigialq: spættet sæl.

<sup>8</sup> Kællingehætten (Nasaasaq): fjeld øst for Holsteinsborg/Sisimiut; længde -53 33 58/bredde 66 55 41.

<sup>9</sup> Nakeralik: Lokaliteten har ikke kunnet identificeres.

<sup>10</sup> Karsok: Lokaliteten har ikke kunnet identificeres.

En Svartbog

31 Juli

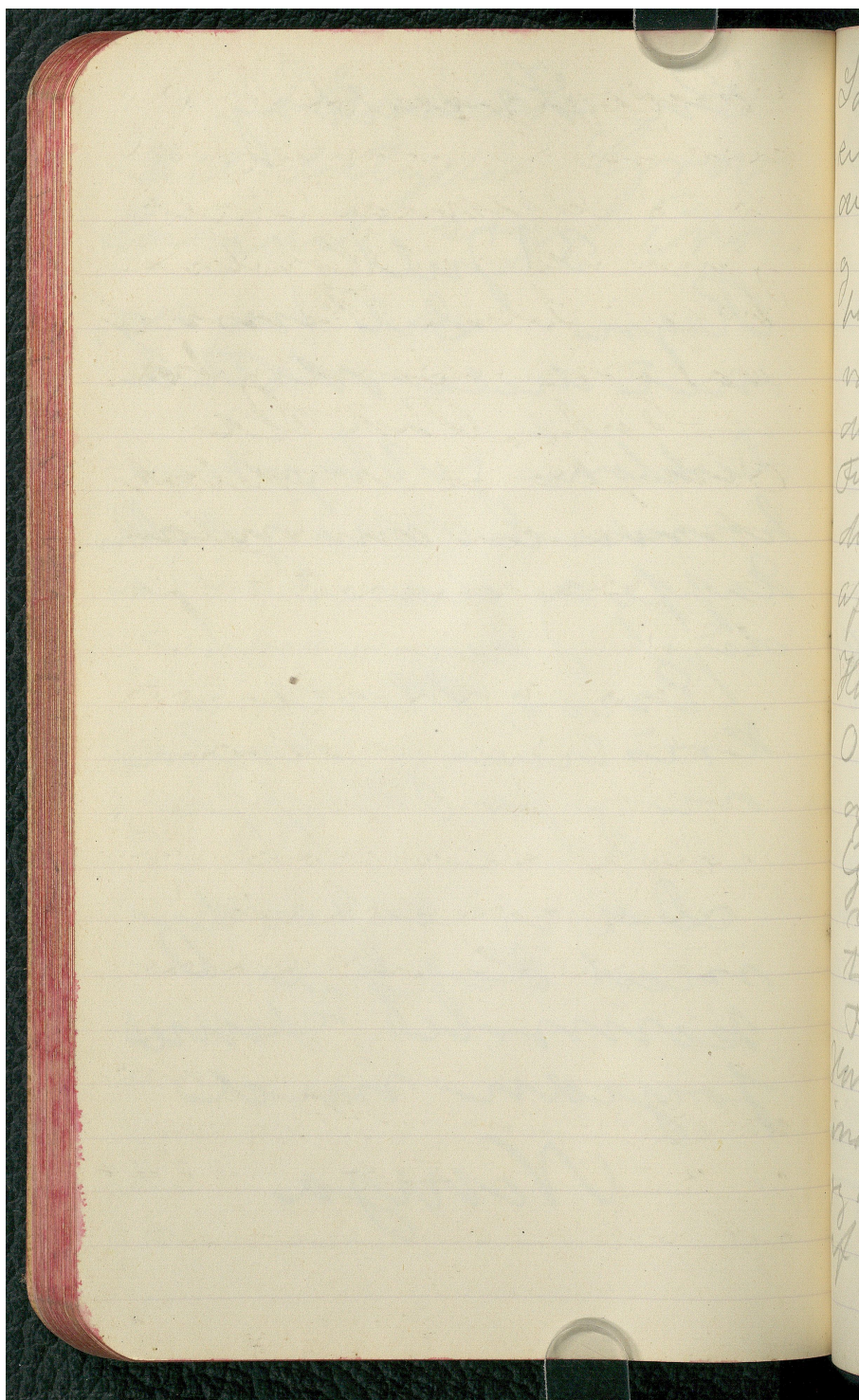
Regn. Dit kværg,  
mit hele Natte

Duklorning og Mygskum  
komme over og derhos  
Ruffe og da vi er for  
dige komme  
Erns, Morten  
Kristian og Ruten  
over og for Ruffe.

Da vi er færdig  
med Ruffen  
komme fem  
fjogdan med  
Nanya

**KILDER TIL  
DANSK  
KUNSTHISTORIE**

NY CARLSBERGFONDET





Landsfogeden i Åbo  
skrev med sin egne  
over: Isländas Tolk  
og vil være: Holstens-  
borg: Dug. Kemmiti  
var om Børst og  
de Børst Børst  
Før, de a. vordent  
dende en Ammelde  
af, Summør og Fugl:

Han fortalte at Mester  
Olsen som gant  
over Børst som  
Gude ved Ruge For  
vel, vordent  
kanløst til Isländ  
Folk.

Han var et af de mest  
indtagede Menn  
og har vordt og elsket  
af alle de Kunst  
vann

V. her en kunstner  
og en mand med en  
sinnelugt som her  
staut i sin Kasse  
paa de alder og de  
vaad. stank kunn  
med i Kasse og  
blive færdig med  
Laks og de gamle  
nutter i Kasse  
sat med i Kasse  
men for at blive  
her.

Doktor Christian  
blive her om Bord  
som kendt Mand.

~~Handwritten scribbles and signatures at the bottom of the page.~~

Vi ligger Kl. 9 $\frac{1}{2}$   
alle 3 Bønder følger  
N. over.

Hille g. Regner.  
L-glansen frontlag  
sund Kl. 11 kommer  
der lidt Børis fra  
N.

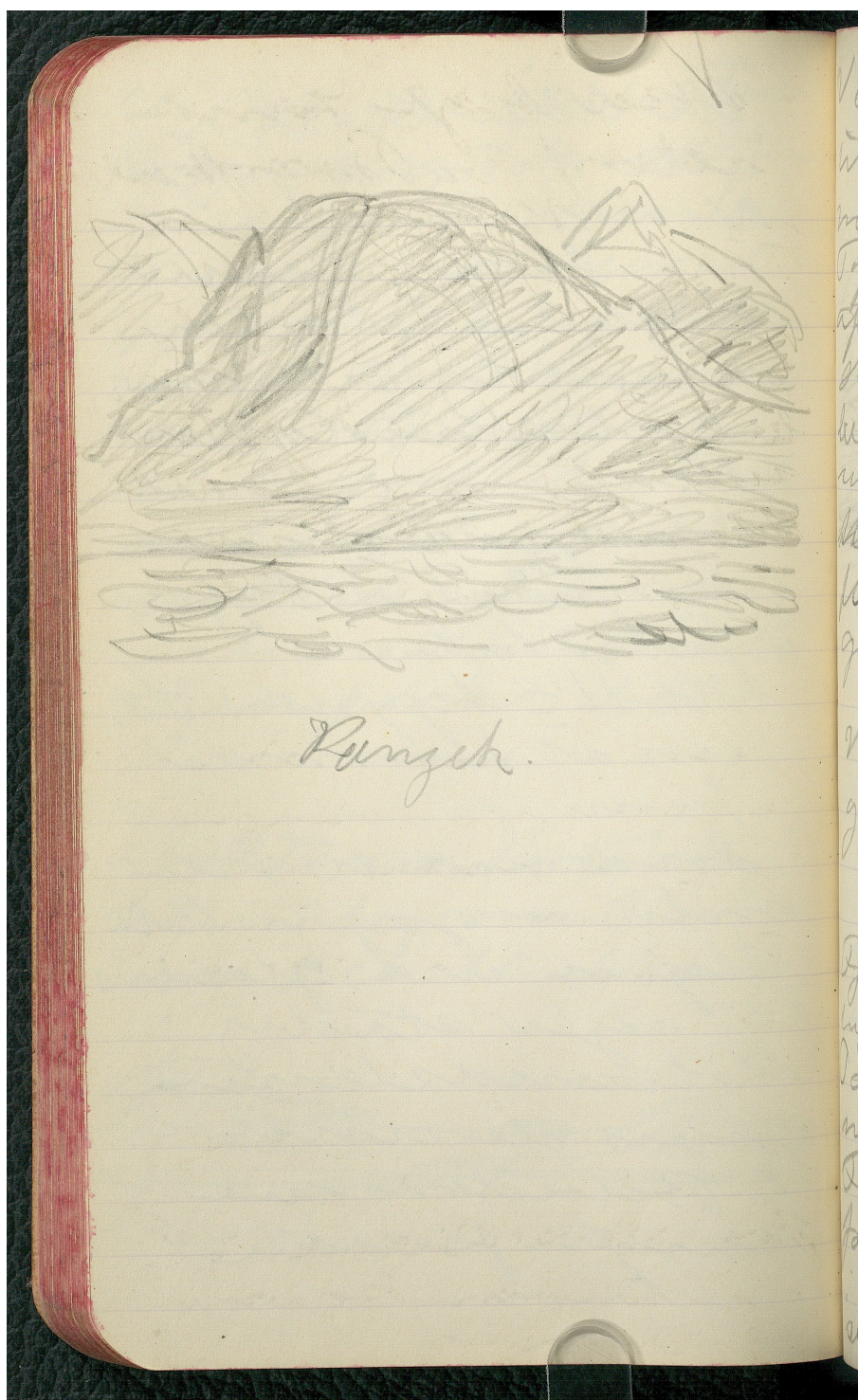
Der ligger snupalden  
fra paa Galst gæves  
for i Nat.

Kl. 11 $\frac{1}{2}$  begynder Lo,  
der at komme  
forn.

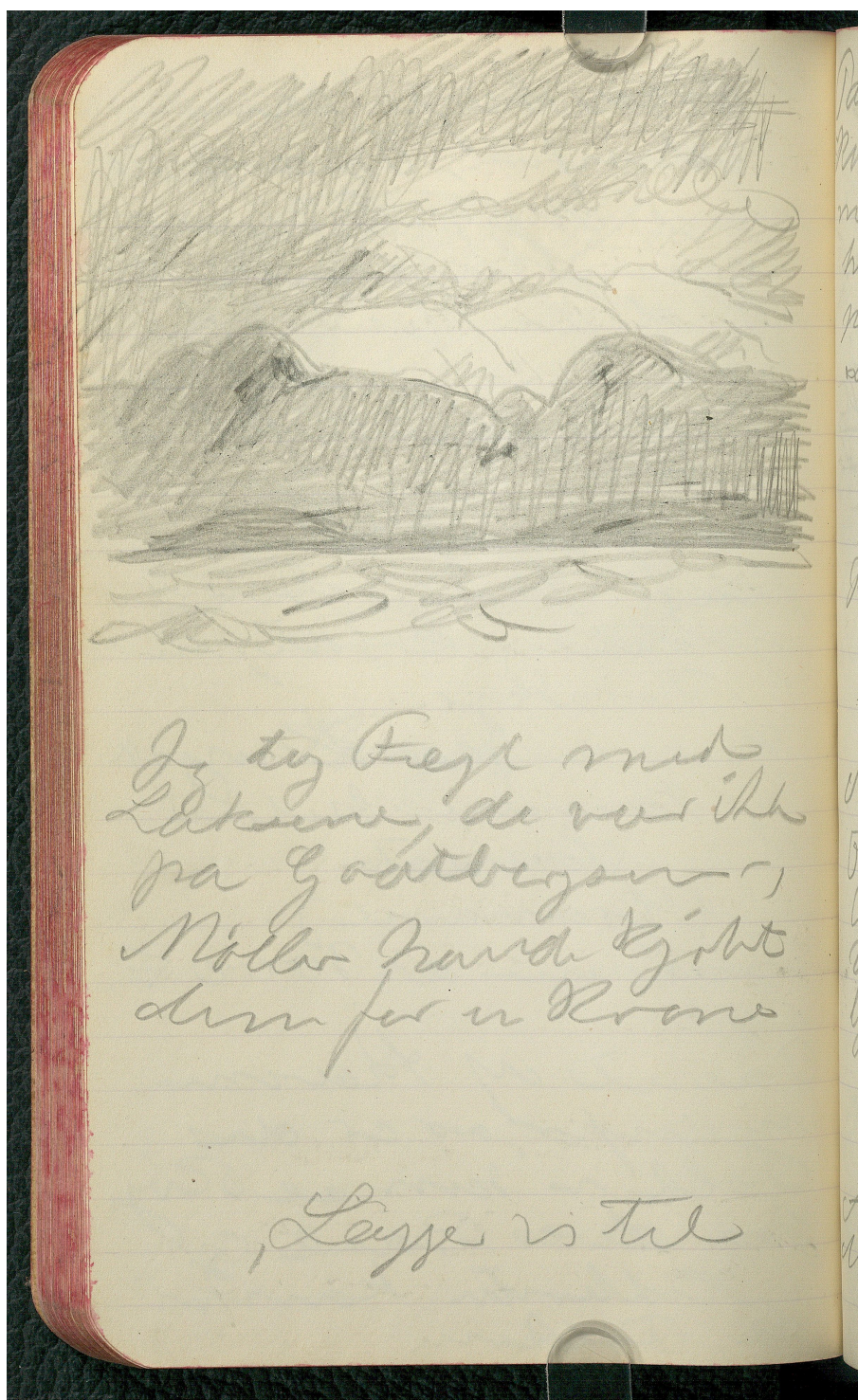
Inden i Kl.  
ind i gogen till  
flyver i L-glansen  
V. sejer stadig  
Kølverndstimen  
men de andre  
2 Bønder nu  
er i færd

KILDER TIL  
DANSK  
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET



Vilken högt Land  
indrupa, Bjerger  
med Nymme  
Tjyrene afbrude  
af dybe Dule  
skierer is ud  
belret paa Kytt  
underne og paa  
Mangt af min  
paa Sker. Det er  
graat og koldt, men  
Tjyrene  
Vies ud for Kangerk  
og Kevne  
Landsat  
(Goundne).  
Dyederne er 3000  
lige  
Dant af Kevne  
indrupa og er de  
Tolk er i den se  
Joa deres Baal og  
Kikkerte Kevne  
se Tolkem



Jeg tog Freyd med  
Lakune, de var ikke  
på Gøttbegon,  
Noller Grand Gjødt  
der for en Kroone

Lasse is til

Paa Gælderne N. ful  
Kungh. vedr. fuldm.  
mere. I se de i hult  
hvidt over paa og  
paa det nyeste af  
den skønnede Lalm  
3. I det hele for paa

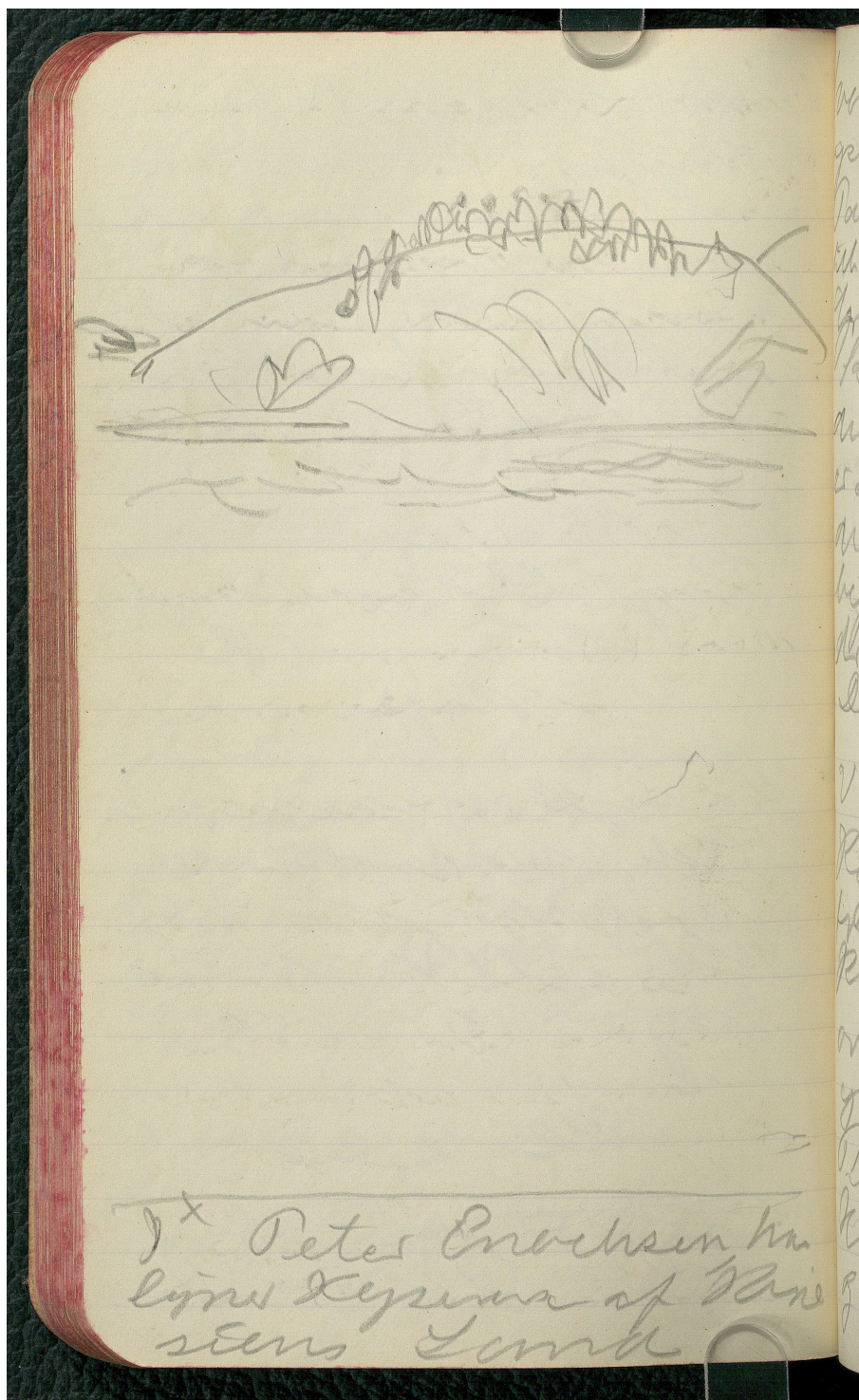
Midday.  
Røgt Lakke. Mygten  
Lammekød  
Kaffe.

I se sigt gennem is  
Fide sammensat  
Tatthattor og Fed  
Vide: NV er Os  
byg.

Re 2,20  
Arbejdet er ved  
Anders Olesen af

KILDER TIL  
DANSK  
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET



J<sup>x</sup> Peter Brocksen has  
been the owner of this  
series of work



hvor Diktoren Baad  
sger byer.  
Og dogger stor et  
til haldt Lunden  
Gjendanden paa et  
Kaa over et stue  
dne indover, der  
er de jense Lunden  
de seer.  
byer Baade eyer  
dets i sin.  
Det skuespiller.  
Vi har faaet den  
Ryghmanden  
hvor. Sker for  
Kristian som gik  
over til Lunden  
gik. Jeg spoger  
dette om det i  
Kristian Rygh  
I fandt det Lunden

"Og det er din  
nyeste verdens kgl.  
dronning?"

"Hun styres nu?"

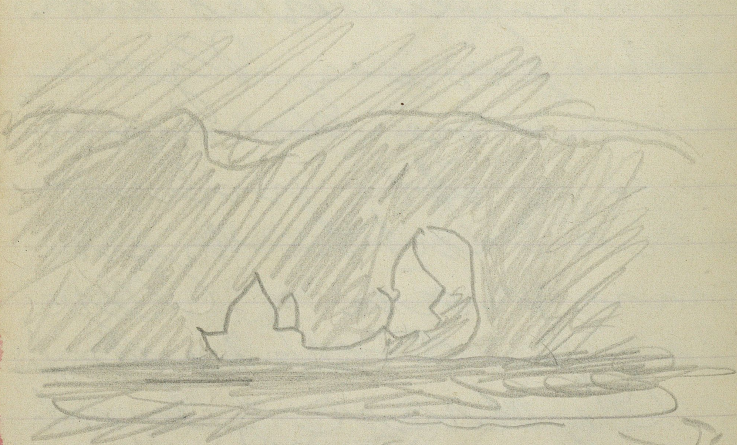
Jeg var lige kørt  
ind i København da vi lugte  
til og gik med  
med mig, for at  
få en lille  
varme,

Jeg sov til 11  
hoved 5.  
Angst ville  
altså jeg kom  
nåre Regneren  
komme på  
Ruffe. Mille  
komme med  
erklære at det er  
sært og koldt, der  
nu er besejret

dit er værdigt  
og at nu vil hun  
høre strassiliak  
skindbuxer paa  
inden dit er baak  
eller - Lær nab  
vorn dem og af  
Rijebankens her skal  
De se, de har den  
ikke pinne, Koble  
buxerne der lyse  
me er ikke pinne  
samt trækker her  
om paa og Ole  
højre fode koster  
og gyldt og kron  
op ad i blåt i  
jeg ligger og Mober  
paa Moberen den  
og en valdyt fint  
det lyde som rids  
onen godes og blom

me g den v ved at  
vare færdig

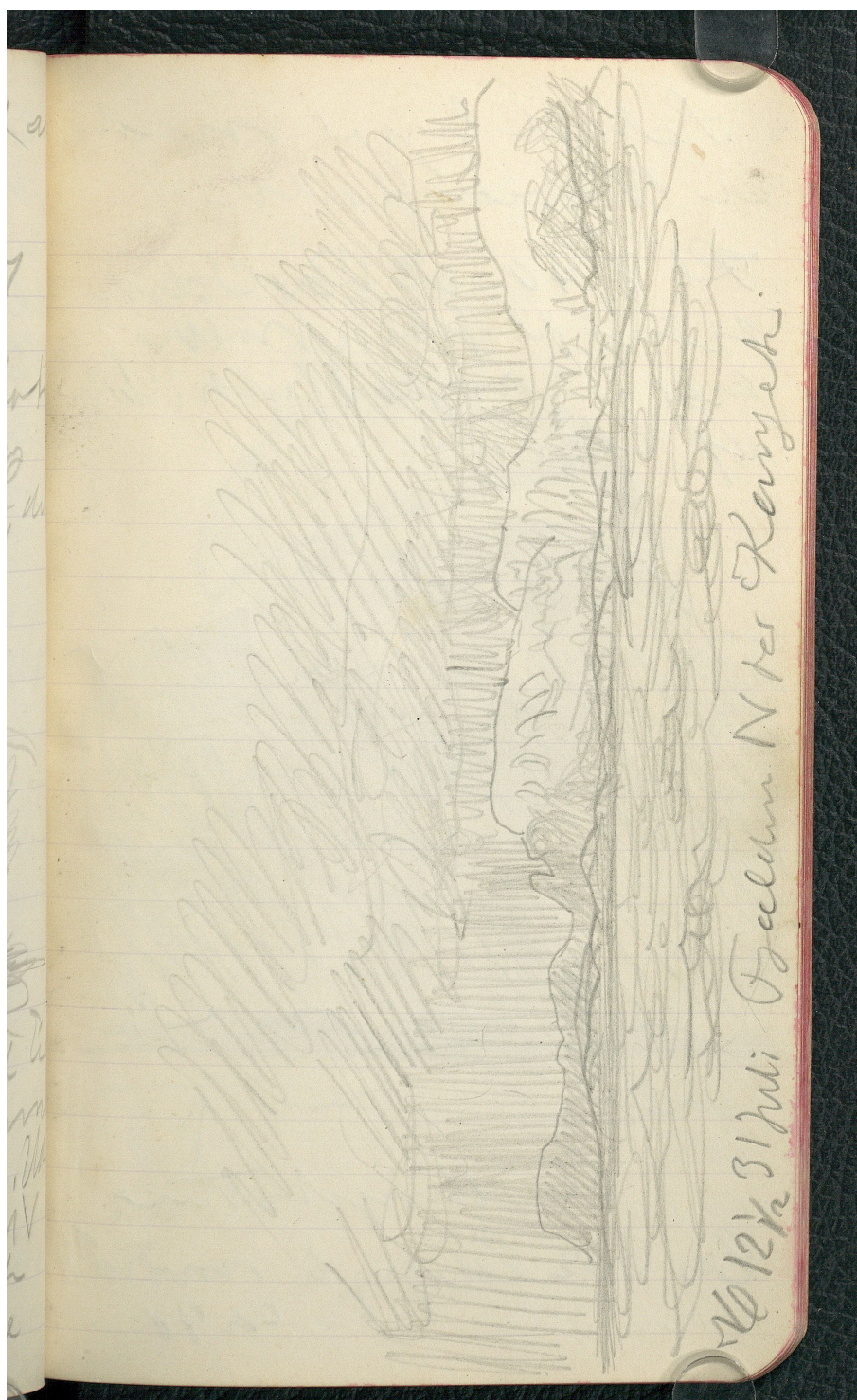
Al. Thers ud 7  
gave sig op  
et stort Althet fl. parti  
der siges at. Feb. 1849  
være under 1000, det  
mange mere



Langt inde et  
sorg næsten forsvundet  
i Regntyktningen. Uth  
i Skovene med V  
er Oserne. Tulle  
for N. gamle

KILDER TIL  
DANSK  
KUNSTHISTORIE

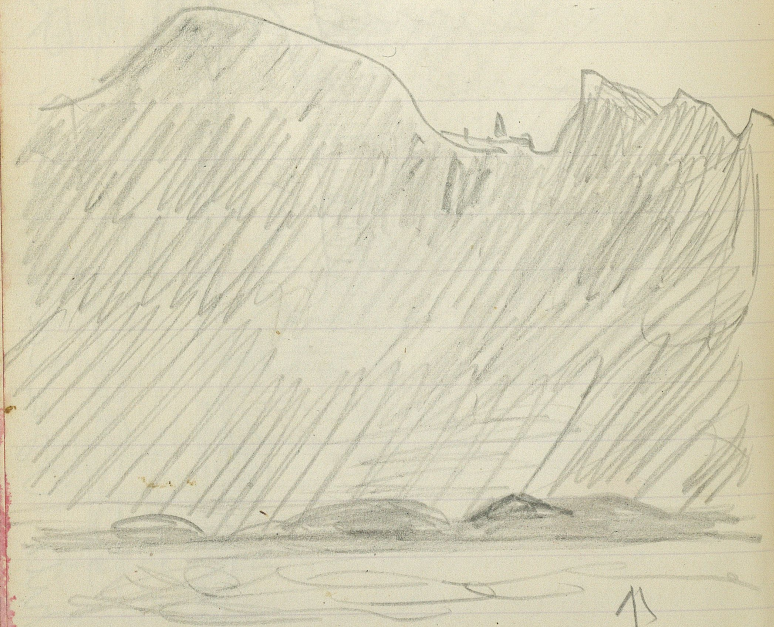
NY CARLSBERGFONDET



16 12 1/2 31 juli Fælled N for Kringeh.

Schedt ligger med  
et Nygaardshold.

Pl 8,40 et Par Odens  
vans og fah. Møller  
er en yngre Skulptur af  
af E. Lindy.



Recluzetatten  
En Plak Skulptur med  
ca 40